

SvD

Söndag 5 februari 2017
Ett kultur- & samtidsmagasin
från Svenska Dagbladet

KULTUR

Tusch och tålamod

I perfektionistiska tuschmålningar har Gunnel Wählstrand tecknat sin egen historia. I en ny utställning vänder hon blicken framåt. Sid 6

REPORTAGE

Hemlig agent eller oskyldig flanör? Lotta Lundberg samtalar med väggarna i Moskva. Sid 14

SÖNDAGSINTERVJUN

Sveriges Radios vd Cilla Benkö är trött på glåporden i sociala medier. Sid 12

PROFILER

Dennis Lyxzén slutar aldrig bråka. Nya INVS-singeln ger ljud åt ett existentiellt krig. Sid 5

REPORTAGE

Följ med på en exklusiv förhandstitt in i Stockholms senaste museum. Sid 18

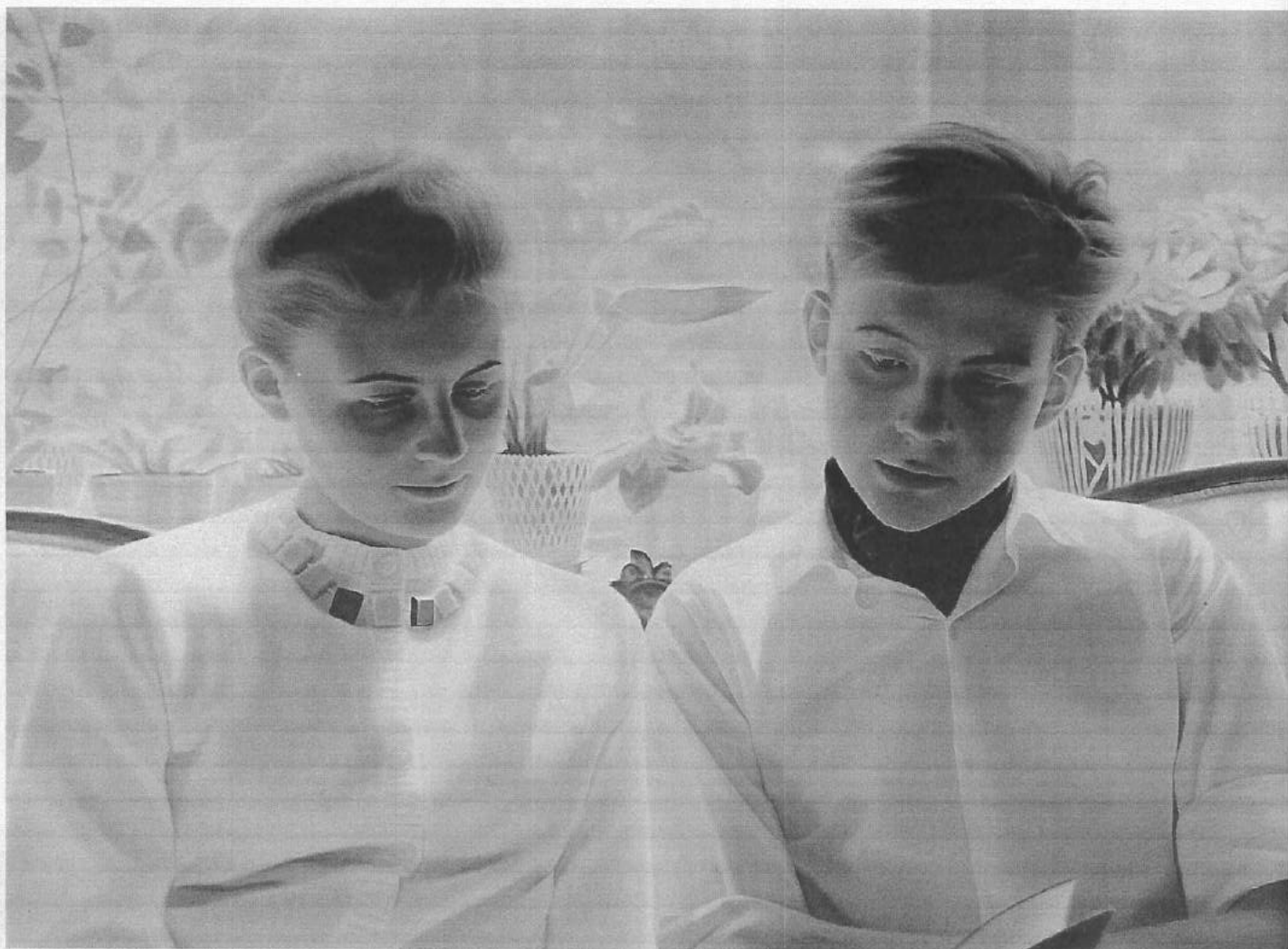

”Jag vill bara få gräva vidare där jag står”

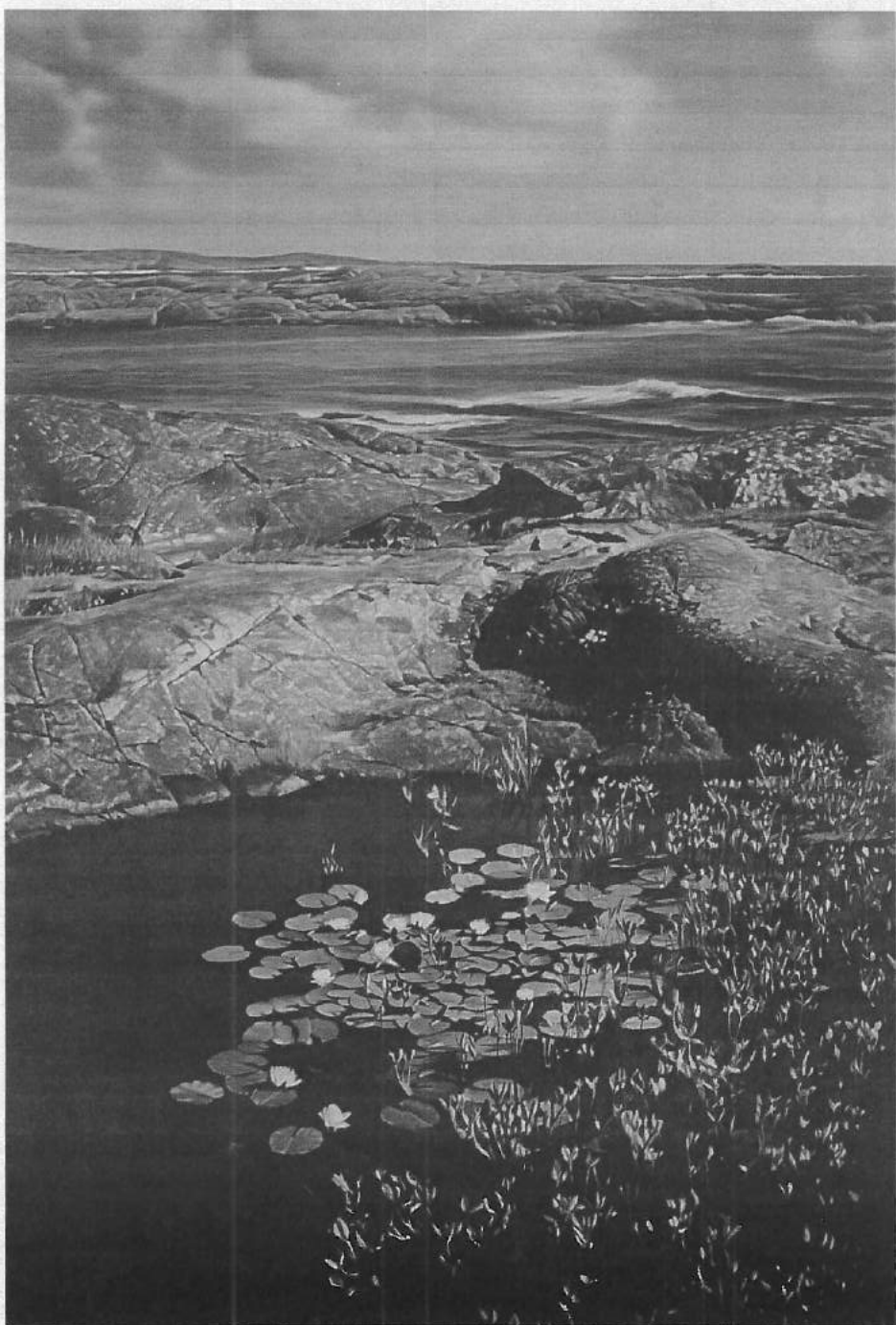
Konstpubliken känner hennes målningar från det egna fotoalbumet. Sökandet efter pappan och sina rötter har gjort Gunnel Wählstrand till en av landets främsta konstnärer. Men när hon nu ställer ut på Magasin III har motivet

Text ERICA TRELJS Foto STAFFAN LÖWSTEDT

Människor frågar ofta om jag inte är sugen på något annat. Men det vore som att börja tala en annan dialekt.

"Vid fönstret", 2003. Samling Michael Storåkers. FOTO: BJÖRN LARSSON.

"Hällkaret", 2012-2013. Privat samling. FOTO: JEAN-BAPTISTE BÉRANGER

Hennes mamma är tapetserad över hela staden. Och snart även pappan. Det ser först ut som fotografier, men förlagorna till reklamaffischer-na för den kommande utställningen är egentligen minutiöst noggrant utförda målningar. Djupdykningar i Gunnel Wählstrands okända. Ett försök att återskapa eller i alla fall förnimma pappan som tog livet av sig innan de lärt känna varandra. Ett tvådimensionellt sökande efter sin egen okända historia, likt Roland Barthes letande efter sin döda mamma i "Det ljusa rummet".

- När jag nu kör genom Stockholm och möter dem blir jag plötsligt så röd att tårarna kommer, berättar hon.

Men trots att Wählstrand ägnat i princip all tid sedan hon gick ut Kungliga konsthögskolan 2003 åt det gamla fotoalbumet så utstrålar hennes person inte något nostalgiskt ömkande; istället ett glatt lugn.

- Människor frågar ofta om jag inte är sugen på något annat. Men det vore som att börja tala en annan dialekt. Tuschet och vattnet är ju jag. Vi hör ihop och jag vill bara få gräva vidare där jag står.

Hon beskriver sig som en antites till den rastlöse. En person som finner mening i det meditativa, precisionskrävande arbetet.

- Mitt liv bara pågår. Varje dag ser nästan exakt ut som den föregående, vardag som helg. Jag trivs med det. Motsatsen, att leta utan att finna och aldrig bli nöjd, det verkar mycket svårare.

Så du arbetar fortsatt långa monotona dagar, med avbrott endast för fil och pannkaka?

- Ha ha, du minns det där. Men vet du vad, jag har slutat med pannkakan. Tröttnat på den helt. Men filen hänger med. Och numera äter jag även gröt, säger hon ivrigt och vill fortsätta:

- Jag är ingen asket, utan bara lättroad. Jag tycker det mesta är kul. Och jag äter gärna oxfile också med färdig klyftpotatis i ugn. Men perfektion kräver samtidigt lugn för att kunna fokusera.

Hon söker min blick och jag nickar. Jag har förstått.

Vi har mötts tidigare, i hennes ateljé 2005, och hon omgärdades då av något som kunde uppfattas som stränghet, ett slags asketiskt konstnärligt kall.

Idag har det förvandlats till en exceptionell drivkraft som har vaccinerat henne mot den ivriga tidsanda som gör att vi andra springer in i väggar och planlöst söker efter Godot. Hon sa, då som nu: "En intervju? Men jag har ju redan sagt allt."

Förvisso talar hennes målningar. Den vattenkammade lille pojken vid skrivbordet, unga män i litterära salonger, en dam med välldigt hår. De är alla nycklar till det förgångna och skvallrar om en burgen släkt.

Verken är alla perfekta, varför några även drar åt de teatrala hållet, men ingen passerar gränsen. Kanske för att sökandet är äkta och tekniken fullgången. Famlandet efter en pappa kan inte göras mer subtilt och lågmält, och samtidigt inför öppen ridå.

Lars Norén skriver i utställningskatalogen:

"Oavsett vilka sammanhang och samhällen vi lever i är det den första och svåraste gåtan som hejdar oss - våra föräldrars inre, deras val och ver-

kan. Vilka oerhörda främlingar de är... Och vi vet allt om dessa främlingar..."

Livets allmängiltiga gåtor, med alla sina relationsmässiga knutar och barnets förlåtande blick. Alltsammans har fått konstvärlden att gå i spinn och hennes "Nyårsdagen" från 2005, exempelvis, såldes på Bukowskis för nästan 4,5 miljoner kronor.

Men nu har hon vänt blad i sitt privata album. De senare målningarna är ödsliga. Landskap utan människor. Vänliga, böljande klippor, mustig vegetation och brusande hav. Hon vill tala om verket "Walk".

–I stora drag har jag alltid velat åter skapa min pappa så verklig som möjligt. Varje gång har resultatet känts: Nja, inte riktigt va, eller? Men så plötsligt gjorde jag en målning och han var där. Ett slags närvaro infann sig. Och efter det så kände jag att jag inte behövde måla honom mer. Jag plockade bort honom från sti-

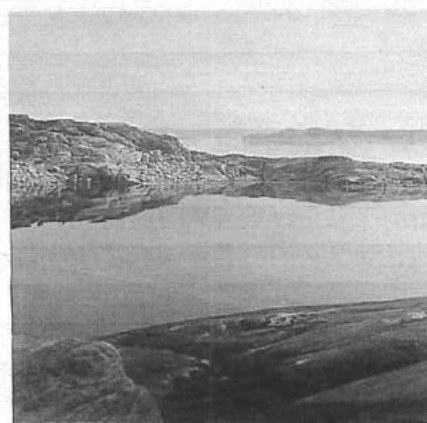
gen och då var det som om han kilade bort och ställde sig bredvid mig.

Kvar blev landskapen. Omgivningarna kring deras gemensamma lantställe i Strömstad. Svaren fanns inte längre i det gamla familjealbumet, utan Gunnel Wählstrand sökte nya bilder. Hon har köpt en egen kamera. Vill hitta sina vinklar. Nyttja sin blick. Skapa även i nutid.

–Det är min plats på jorden. Som en person, eller en familjemedlem som jag vill måla fast.

Möjligen har Turid också något med motivändringen att göra. Ännu finns inte dottern avbildad på något verk, kanske kommer hon aldrig att hamna där. Men hennes ankomst har förändrat Gunnel Wählstrand.

–Allt gick så fort. Hon kom efter bara sju månader och hela neonatalavdelningen kom in på rad som ett luciatåg, men hon var helt frisk och behövde bara en värmefilt.

"Viken", 2013. UBS Art Collection.
FOTO: BJÖRN LARSSON

Musiken är den pelare jag alltid klamrat mig fast vid, navet som styr mot det viktiga.

Gunnel Wählstrand beskriver sig själv som en antites till den rastlöse. "Mitt liv bara pågår. Varje dag ser nästan exakt ut som den föregående. Jag trivs med det." Utställningen på Magasin III öppnar den 11 februari.

Förutom den personliga förvandlingen det innebär att bli mamma har moderskapet också påverkat Gunnel Wählstrands val av musik. Men vi återkommer till det. För vid sidan av den monotona metod som hennes målningar kräver så har musiken varit helt central för dess tillblivelse.

–Musiken är den pelare jag alltid klamrat mig fast vid, navet som styr mot det viktiga. Jag läste att Bruckner skrev av Bachs stycke not för not för att förstå verket och så lärde jag känna Carl-Johan Malmberg (författare och SvD-kritiker) som sa att jag borde lyssna på Mahler.

Hon hade just börjat gå på klassiska konserter på Berwaldhallen och när de "skulle köra tvåan", så tyckte Gunnel Wählstrand att det var dags att på riktigt möta den österrikiske kompositören.

–Jag sov mig igenom hela konserten, medan min kompis försökte få mig att reagera. Det var för patetiskt, för mycket. På väg ut träffade jag Carl-Johan och berättade att det här nog inte var något för mig. Han bara: "Man kan inte avföra Mahler på det här viset. Gå hem och lyssna in dig på Otto Klemperers version".

Hon köpte en box och misströstate. Lyssnade igen och tappade koncentrationen. Men plötsligt hände något.

–Poff, så revs muren och jag fattade storheten. Snacka om att gå in i nerverna och ta över allt. Numera går jag på varenda Mahlerkonsert och vill helst av allt ha en egen stol på körläktaren i Berwaldhallen. Det har blivit lite av en drog.

Numera skapas alltså Gunnel Wählstrands välkända motiv till tonerna av Gustav Mahler. Men med Turid då, som nu hunnit bli nio månader och dagligen följer med till ateljén – hur har det lilla barnet påverkat ljudbilden?

–Stora romantiska stycken som rör sig kring döden kan jag inte lyssna på längre, de går inte att ha i samma rum som henne.

Hon berättar om en dröm, det gör Gunnel Wählstrand ofta. I den mötte hon sin pappa som liten bebis iklädd en randig tröja. Hon satt med honom i knät, mage mot mage och de skrattade så att det kluckade.

Nu är det så hon helst möter sin egen dotter.

Hur kommer du att berätta din och er historia för henne?

–Hennes morfar kommer att vara en målning. Det är märkligt, men han är ju ändå där i någon form. Och redan ser jag att hon har ett litet snett leende precis som han.

erica.treijs@svd.se